

Barnet som rättighetsbärare

Migration och integration i Tidöavtalet

The child as a rights holder. Migration and integration in the Tidö Agreement

In the fall of 2022, the political parties that later came to form the Swedish government with the support of the Sweden Democrats came together in an agreement for the mandate period 2022–2026 called *Tidö Agreement: Contract for Sweden*. In this article, we examine how the proposals on migration and integration presented in the agreement are consistent with the UN Convention on the Rights of the Child's starting points regarding children as holders of rights, and with the convention's four general principles. Based on WPR strategy, we ask questions about what is defined as a problem in a specific policy and on which assumptions this definition is based, as well as what is left out. In our analysis, we place special focus on the general principle of the best interests of the child, and we reason about the implications the proposals may have for children and their families in groups that are defined as problematic in the Tidö Agreement. We also offer alternative definitions and solutions.

Keywords: The UN Convention on the Rights of the Child, children's rights perspective, migration policy, political policy, WPR strategy

INFÖR RIKSDAGSVALET 2022 kom frågor som rör migration och integration att ta stor plats, och under valrörelsen gjordes ett antal politiska utspel om vilken migrationspolitisk riktning Sverige ska ha. När sedan Liberalerna, Moderaterna och Kristdemokraterna bildade regering med stöd av Sverigedemokraterna samlade de sina politiska idéer i en uppgörelse för mandatperioden 2022–2026 kallad *Tidöavtalet: Överenskommelse för Sverige*. Tidöavtalet innehåller flera olika direktiv för samarbetsområden som kan komma att påverka barn, unga och barnfamiljer i Sverige. I den här artikeln har vi valt att analysera det direktiv som gäller migration och integration, och hur förslagen som presenteras där överensstämmer med synen på barn som rättighetsbärare samt med barnrättskonventionens fyra ledande principer. Särskilt fokus läggs på portalprincipen om barnets bästa. Genom att sätta in Tidöavtalets formuleringar i ett större sammanhang vill vi åskådliggöra en rörlighet där barn ingår i både globala sammanhang och nationella politiska system. Därmed vill vi sätta fokus på att alla barndomar i Sverige inte ser likadana ut eller präglas av kontinuitet, och att politiska idéer påverkar olika barn på olika vis.

Barn som rättighetsbärare

År 1948 formulerades FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna (Ponnert & Sonander 2019:35). Efter flera internationella deklARATIONER gällande barns rättigheter med fokus på deras beskydd och behov antogs FN:s konvention om barnets rättigheter år 1989 i syfte att foga ett barnrättsperspektiv till de mänskliga rättigheterna. Konventionen utgör det första internationellt folkrättsligt bindande instrument som rör barn (Hägglund & Thelander 2011; Lindkvist 2018; Grahn-Farley 2019). Tidsmässigt sammanföll detta med ett paradigmskifte inom barndomsforskningen där barn började uppfattas som aktiva subjekt och barndom som en social kategori. I den nya barndomssociologin uppmärksammades också barns livserfarenheter. Barns rätt till delaktighet tillsammans med rättighets- och demokratifrågor utgjorde nya och viktiga aspekter i dessa två parallella processer (Qvortrup m.fl. 2009; Hägglund & Thelander 2011). I den här texten omtalar vi FN:s konvention om barnets rättigheter som barnrättskonventionen, i stället för den vanligare benämningen barnkonventionen. Det görs för att markera att barns rättigheter står i fokus, där ”en syn på barnet som en kompetent och fullvärdig rättighetsbärare, men också som en sårbar person i behov av familjens och omvärldens skydd och omsorg” framträder (Hägglund 2018:77). I linje med konventionen utgår vi från att ”[s]om barn räknas varje människa under 18 år” (Unicef 2023). Dess kärna utgörs av fyra ledande principer, utifrån vilka alla andra artiklar i konventionen ska tolkas och efterlevas. Artikel 2 slår fast att ”[a]lla barn har samma rättigheter och lika värde”, artikel 3 handlar om att ”[b]arnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn”, artikel 6 säger att ”[a]lla barn har rätt till liv och utveckling” och artikel 12 fastställer att ”[a]lla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad” (Unicef 2023). Barnrättskonventionen har varit rättsligt bindande sedan Sverige ratificerade den 1990, men inkorporerades i svensk lagstiftning 2020 i syfte att ”ge barnkonventionen ställning som svensk lag vilket innebär ett förtydligande av att rättstillämparna i mål och ärenden ska tolka svenska bestämmelser i förhållande till barnkonventionen” (Regeringen 2017:1). Det har dock påpekats att ett mer omfattande förarbete i propositionen som föregick inkorporeringen hade kunnat ge tydligare vägledning för tillämpningen av förändringen (Se Åhman m.fl. 2020).

Barns rättigheter behöver ständigt teoretiseras och i viss mån problematiseras. Forskningen riskerar annars att utgå från barnrättskonventionen som ett slags manual för hur policy och praktik bör utformas och se det som sin uppgift att rätta till diskrepansen mellan idealet om barns rättigheter och hur dessa faktiskt omsätts i verkligheten (Reynaert m.fl. 2009). Samtidigt kan barnrättskonventionens innehåll, de omständigheter under vilka den har formulerats och antagits samt med utgångspunkt i dess barnsyn undersökas. Synen på rättigheter är inte given utan föränderlig, och barnrättskonventionen bör därför ses som inbäddad i tids- och platsbundna diskurser där konstruktioner av barn och barndom möter olika tankar om barns rättigheter (Hägglund & Thelander 2011:368). I likhet med Hägglund och Thelander ser vi barns rättigheter som inbäddade i komplexa diskurser som formas av sin tid och kontext. Genom att hantera flera perspektiv – ett normativt perspektiv där vi som forskare gör oss

till förespråkare för barns rättigheter och ett analytiskt perspektiv där barns rättigheter analyseras – undviker vi ett ”mekaniskt” barnrättsperspektiv (jfr Quennerstedt 2013).

Att analysera en politisk förändring genom WPR

En politisk vision bygger vanligen på en tanke om förändring, och behovet av en förändring bygger ofta på att ett problem identifierats. För att något ska definieras som ett socialt problem behöver det definieras, förklaras och ”förpackas” genom exempelvis text, tal och bilder. Inte sällan innebär det en förenkling av problemet där dess komplexitet tonas ner (Osborne 1997:174–176). Lösningen på problemet presenteras ofta som isolerad, det vill säga att samhället i stort inte behöver förändras och att ett antal åtgärder är nog för att komma till rätta med det som är problematiskt. I vår analys av Tidöavtalet utgår vi från Carol Bacchis (2009) WPR-strategi, ”What’s the Problem Represented to be?”. Här utgår forskaren från frågor om vad som definieras och framställs som ett problem i en specifik policy, det vill säga ett grundläggande handlingsprogram där ett visst problem tas upp till behandling i syfte att få till stånd en förändring inom området. Forskaren undersöker också vilka förutsättningar och antaganden som ligger till grund för definitionen och hur den reproduceras, sprids och försvaras samt dess eventuella effekter. Forskaren bör också fundera över vad som inte problematiseras eller uttalas och ge förslag på hur det som presenteras kan ifrågasättas, störas och ersättas (Bacchi 2009:XII; Bacchi & Goodwin 2016:20). WPR möjliggör på så vis analyser av diskurser i förhållande till politiska ideologier, maktaspekter, institutioner och liknande (Tawell & Gillean McCluskey 2022:138).

Begreppet *diskurs* handlar om hur tal och text bidrar till hur människor uppfattar sin omvärld och olika sociala fenomen och normer, men också hur dessa språkliga uttryck förändras i förhållande till omvärlden. Diskurser kan också bidra till förändringar genom diskursiva förskjutningar i vad som är möjligt att säga över tid (se Börjesson 2003). I den här texten använder vi ordet diskurs apropå ett politiskt och offentligt samtal och i anslutning till policydokumentet Tidöavtalet. För att förstå hur de förslag om migration och integration som läggs fram i direktivet överensstämmer eller inte överensstämmer med synen på barn som rättighetsbärare behöver vi först förstå vad som formuleras som problem. Sedan gäller det att analysera de antaganden som tjänat som utgångspunkt för problemformuleringen. Vi har därför gjort en systematisk genomgång av Tidöavtalet utifrån WPR-strategins frågor och plockat ut formuleringar där barn, mänskliga rättigheter och internationella traktat berörs direkt, men också textpassager som på olika vis berör barns villkor, rättigheter och möjligheter trots att detta inte skrivs ut. Vi uppmärksammar också de delar som pekar ut ett paradigmskifte i synen på migration och integration. I likhet med Pelling (2023) utgår vi från Tidöavtalet som ett konkret handlingsprogram där merparten av förslagen kommer att genomföras. Vi utgår också från att programmet kan användas som argument för att ändra lagstiftningen på lång sikt i de fall förslagen är juridiskt svärgenomförbara just nu. I linje med detta ser vi användandet av ordet *direktiv* i Tidöavtalet som Tidöpartiernas verktyg för att styra myndigheter och berörda verksamheter i den utstakade riktningen.

Bakgrund och litteraturgenomgång

En åtstramad migrationspolitik som får konsekvenser för barn och unga är inte något helt nytt för Tidöavtalet, inte heller politiska utspel som pekar ut migrationen som ett stort samhällsproblem. Tidigare exempel på de senare är Ny Demokratis partiprogram från 1991 och Folkpartiets utspel om språkrav 2002. Även om dessa uppfattades som radikala och i viss mån invandrarfientliga när det begav sig, är de i dag till stor del politiskt realiserade. Därmed kan de tjäna som exempel på hur uppfattningen om vad som kan sägas i ett offentligt samtal är föränderlig.

Abiri (2000) har beskrivit hur svensk migrationspolitik länge präglades av ett politiskt samförstånd om att den skulle bygga på generositet, internationalism och humanitära värden. 1990-talet utgjorde ett skifte. Då begränsades vilka kategorier av människor som hade möjlighet att söka och få asyl samtidigt som myndigheternas möjligheter att utfärda temporära uppehållstillstånd utökades och regler för anhöriginvandring skärptes (ibid.). De migrationspolitiska förändringar som genomförs i dag hör också samman med en process som inleddes i samband med att många barn på flykt sökte sig till Sverige utan vårdnadshavare eller annan familj. Redan 2005 kom en ny lag för god man (SFS 2005:429), vilket var den första lag som gällde ensamkommande barn i asylprocesser och första gången ensamkommande barn skildes ut som en specifik grupp i lagstiftningen. År 2006 infördes nya regler för mottagande av ensamkommande barn genom att ansvaret för mottagande av dem flyttades från Migrationsverket till kommunernas socialtjänst (Kazemi 2021:127, 128). Under 2015 åttafaldigades antalet asylsökande barn i EU jämfört med tidigare år, och majoriteten av de ensamkommande var pojkar i åldern 16 till 17 år (Lems m.fl. 2020:319), något som också speglades i en svensk kontext (Helander och Leviner 2019:11, 12).

De flyktningbarn som kom hit ensamma under senare delen av 2010-talet antogs till en början vara sårbara och i behov av samhällets hjälp och stöd, men i det allmänna talet kom de snart att flyttas från kategorin oskyldiga barn till den mer komplexa kategorin ungdomar och därmed betraktas som något helt annat. Genom att benämnas unga män kom de snart att utmålas som bedragare, som ljög om både sin ålder och sitt ursprung, och som moraliskt hotfulla, så att de fick personifiera den europeiska krisen (Lems m.fl. 2020). Dessa migrantbarn knöts på olika vis till en viss problematik vars lösningar föreslogs utifrån ideologiska intressen (Kazemi 2021). En diskursiv förändring skedde exempelvis genom att *skägg* och *barn* sattes samman. Ordet ”skäggbarn” var en högerextrem tankekonstruktion vilken fungerade som en rasistisk stereotyp som på samma gång satte i fråga de ensamkommande pojkarnas ärlighet, ålder och avsikter (Hedlund 2015). Även om stereotypen skapades och förmedlades i högerextrema nätmiljöer, fick den fäste i den allmänna debatten och påverkade opinionen om dessa pojkars rätt att befinna sig i Sverige. Den här sortens diskursiva förändringar är relevanta för vår studie, då de visar hur diskurser som inbegriper barn kan förändras så att barn upphör att definieras som just barn. Diskurserna bidrog också till att osynliggöra de barn som kom hit i sällskap med vuxna, då dessa delvis skrevs ut ur det migrationspolitiska samtalet när fokus hamnade på ensamkommande barn.

Forskning visar att den migrationspolitiska vändningen och dess ökade fokus på unga ledde till lagändringar som på olika vis förändrade förutsättningarna för unga invandrade personer i Sverige och ökade sårbarheten för barn på flykt (Kazemi 2021). Samtidigt skrivs ensamkommande barns rättigheter fram tydligare än för barn i familjer, trots deras utsatta position (jfr Pobjoy 2017). Forskning har berört hur ensamkommande själva beskriver hur de upplever och påverkas av den process de befinner sig i (Herz & Lalander 2019), hur de konstrueras och regleras som en specifik flyktinggrupp (Stretmo 2014) samt hur systemen kring asylprövning och asylmottagning fungerar på kommunal nivå (Hedlund 2018). Det har även undersökts hur barns vardagsliv påverkas av att de är asylsökande och vilka strategier de använder för att hantera situationen (Ottosson m.fl. 2017), vilka uttryck rädsla för utvisning tar sig bland papperslösa barn (Wahlström Smith 2018) och hur små barn i asylsökningssprocessen lotsar sig fram inom ramen för den asylpolitik som påverkar deras vardagsliv (Ascher & Wahlström Smith 2016; Karlsson 2022). Inom gruppen barn som lever i Sverige utan uppehållstillstånd finns också utrymme för motstånd, och forskning visar hur papperslösa barn på olika vis protesterar mot att bli uppfattade som ”utvisningsbara” (Lind 2017).

Olika studier har också berört spänningsfältet mellan systemen för reglerad invandring och mänskliga rättigheter. Bland annat har undersökts hur statens rätt till självbestämmande kolliderar med barns förstärkta rättigheter så som de uttrycks i barnrättskonventionen på EU-rättslig nivå och i nationell lagstiftning. Särskilt fokus läggs på barnets bästa och barnets rätt till respekt för privat- och familjeliv (Dane 2019). Även Leviner har berört detta spänningsfält då hon undersökt vilka gränser Sverige som välfärdssamhälle drar när det gäller barn som inte är svenska medborgare eller som saknar självklar rätt att befinna sig i landet samt vilka rättsliga förutsättningar som finns för att behandla barn olika utifrån olika grader av tillhörighet (Leviner 2018). I en tid av mer restriktiv migrationspolitik kan unga migranternas anspråk på att representera sig själva och sina rättigheter utgöra ett spänningsfält i förhållande till de instanser som företräder dem (Josefsson 2022). Den forskning som hittills presenterats är relevant för vår studie då den berör vikten av att belysa hur talet om vissa barn ser ut, barns villkor i asylprocesser och spänningsfältet mellan mänskliga rättigheter och samhällets reglering av invandring.

Denna text ingår i ett större sammanhang där olika civilsamhällesorganisationer och opinionsbildare har granskat vad som sägs i Tidöavtalet och dess möjliga konsekvenser. Vi har valt att inbegripa analyser gjorda av civilsamhälleliga organisationer, då de har påtagit sig uppdraget att bevaka hur väl mänskliga rättigheter följs på en övergripande nivå av beslutsfattare och myndigheter samt hur beslut genomförs på regional och lokal nivå. Bland annat har avtalet analyserats utifrån frågor om hur det kommer att påverka integrationen av invandrade i Sverige (Pelling 2023), hur det kan komma att påverka barn och deras rättigheter (Rädda Barnen 2022) samt hur det förhåller sig till svensk lagstiftning samt till internationella och nationella konventioner och åtaganden om mänskliga rättigheter som Sverige förbundit sig att inte lagstifta i strid med (Civil Rights Defenders 2022). Gemensamt för dessa olika granskningar är

slutsatsen att även om varje förslag i och för sig kanske inte har så stor inverkan på enskilda människors liv, så framträder en mer genomgripande omställning i människors liv och rättigheter om avtalet läses som en helhet. De drar också slutsatsen att Tidöavtalet kraftigt kommer att bromsa integrationsarbetet (Pelling 2023), att det kommer att ha stor inverkan på barn och deras familjer genom att öka skillnader mellan olika barn och stigmatiseringen av vissa barn utifrån deras hemort eller ursprung, trots att barnrättskonventionen innefattar alla barn som befinner sig inom Sveriges gränser oavsett deras juridiska status (Rädda Barnen 2022) samt att det riskerar att ”undergräva de mänskliga rättigheterna, rättsstatens principer samt den liberala demokratin för oss alla” (Civil Rights Defenders 2022:5).

I samband med den migrationspolitiska vändningen intervjuades 600 barn och unga som kommit till Sverige ensamma eller tillsammans med sina familjer om sina upplevelser av den statliga myndighet som företräder barns rättigheter, Barnombudsmannen (BO). Utifrån barnens berättelser och erfarenheter drogs fyra viktiga slutsatser: att barnrättsperspektivet måste stärkas i utlänningslagen, att barnperspektivet måste stärkas i asylutredningar och att det krävs åtgärder för att säkerställa barnens trygghet och skydd i boende och vardag samt barnets rätt till utbildning (Barnombudsmannen 2017:72–75). Rapporten är särskilt intressant då barnrättskonventionen sedan dess inkorporerats i svensk lag, samtidigt som de förslag som läggs fram i Tidöavtalet påverkar alla de fyra områden som BO identifierat där barns rättigheter behöver stärkas.

Resultat

Under de två årtionden som hittills gått av 2000-talet har det svenska samhället förändrats på ett dramatiskt sätt, och frågor som rör segregation och migration har präglat det politiska samtalet under de senaste åren. Områden som pekats ut som problematiska i anslutning till migrations- och integrationspolitiska frågor är exempelvis skolan, utifrån frågor om elevers kunskapsprestationer, och en öppen arbetsmarknad, där frågor ställts om vilka som ska ha möjlighet att arbeta i landet. Tidöpartierna gick till val på en vision om att genomföra genomgripande förändringar inom det migrationspolitiska området, men också inom det rättsliga området, där unga människor utpekades som både offer och förövare i kriminella nätverk. I direktivet gällande ”Kriminalitet” kopplas problemet med nätverkskriminalitet samman med den ökade migrationen till Europa och Sverige (Sundhall & Hillén 2024). I direktivet ”Migration och integration” utgör själva migrationen problemet, och det är detta som diskuteras i denna resultatdel.

Hur definieras problemet i ”Migration och integration”?

I direktivet som gäller samarbetsområdet ”Migration och integration” formuleras syftet ”att ta fram en reformagenda med konkreta politiska förslag som löser Sveriges viktigaste samhällsproblem inom migrationspolitikens och integrationspolitikens område”. Den första, och mest detaljerade, punkten i målet är att ”[s]kapa ett paradigmskifte i

synen på asylmottagande, för att utgångspunkten ska vara att skydd för den som flyr en konflikt eller kris ska erbjudas tillfälligt och för den som flyr Sveriges närområde”. De andra punkterna i målet är att ”migrationspolitiken i övrigt ska vara ansvarsfull”, att den ska ”införa en kravbaserad integrationspolitik, där den som långvarigt befinner sig i Sverige ska ta ansvar för att bli en del av det svenska” och att den ska ”komma till rätta med skuggsamhället” (Sverigedemokraterna m.fl. 2022:29).

Ur ett analytiskt perspektiv som utgår från WPR-strategin kan sägas att problemet är tydligt inringat och presenterat. Läsaren förstår att direktivet kommit till för att partierna vill genomföra en omfattande förändring inom migrationsområdet, som identifierats som problematiskt, faktiskt som ”Sveriges viktigaste samhällsproblem”. Den tidigare politiken definieras varken som ansvarsfull eller som byggd på motpres- tation utan anses ha skapat ett skuggsamhälle. De framåtblickade formuleringarna i målen är extra intressanta, då användning av ord som ”reformagenda” och ”paradigm- skifte” tydligt pekar ut en ny riktning (jfr Bacchi & Goodwin 2016).

Formuleringarna i målet för samarbetsområdet ”Migration och integration” handlar vidare om hur landet ska förhålla sig till internationella traktat som exempelvis EU-rätten, då utgångspunkten är att ”Sverige ska inte i något avseende vara mer generöst i synen på asyl än vad som följer som förpliktelser enligt EU-rätt eller andra juridiskt bindande internationella traktat” (Sverigedemokraterna m.fl. 2022:29). Barnrättskon- ventionen utgör en sådan traktat, ett folkrättsligt dokument. Även här går det att analysera ordvalet, då ordet ”generös” syftar på någon som gärna delar med sig eller bjuder och är synonymt med frikostig, ett ord som tidigare utmärkt svensk flykting- politik (Abiri 2000). Ordet ”generöst” i det här sammanhanget signalerar att Sveriges resurser inte ska delas med andra som inte anses ha rätt till dem. Då ordet används i samband med de ”juridiskt bindande internationella traktat” som Sverige förbundit sig att följa blir tolkningen att dessa förpliktelser anses besvärliga och begränsande.

Det intrycket förstärks när det längre ner i den text som handlar om migration och integration slås fast att ”[a]syllagstiftningen ska anpassas efter den rättsliga minimi- nivå enligt EU-rätten”, att regeringen direkt efter regeringstillträdet ska besluta om en proposition till riksdagen ”för att begränsa den humanitära skyddsgrunden” och att ”[e]n utredning ska genom en genomlysning av svensk rätt i förhållande till EU-rätten ta fram förslag till författningsändringar och andra åtgärder som syftar till att så långt det är rättsligt möjligt begränsa asylsökandes rättigheter” (Sverigedemokraterna m.fl. 2022:34). Här förstärker ordval som ”minimivån” och ”begränsa” och formuleringar som ”så långt det är rättsligt möjligt” omfattningen av den begränsning i människors rättigheter som Tidöpartierna vill genomföra. Särskilt tydligt blir det då de sätts i samband med i grunden positivt laddade ord som ”rätt”, ”rättigheter” och ”humanitär skyddsgrund”, ord som också hör samman med ord som ”demokrati”, ”trygghet” och ”frihet”.

WPR-strategin sätter fokus på vad som definieras som ett problem och vad som presenteras som en lösning. Genom att sätta ihop ord som i en demokrati har positiva konnotationer med det som definieras som problematiskt blir formuleringarna ett exem- pel på hur en diskurs ständigt omgestaltas och hur kombinationen av ord förskjuter

talet om hur något ser ut och vad som är möjligt att säga i en viss kontext. Genom den språkliga förskjutning som sker i Tidöavtalet görs demokratiska värden och mänskliga rättigheter till en del av den problematik som definieras och därmed till ett problem som behöver lösas.

Rättigheter för alla barn

För barn som befinner sig i Sverige med tillfälligt uppehållstillstånd eller utan medborgarskap kommer Tidöavtalets förslag, om de genomförs fullt ut, att innebära ett slags barndom i limbo. Formuleringen ”skydd för den som flyr en konflikt eller kris ska erbjudas tillfälligt” signalerar att dessa barn inte bör rota sig, då de kommer att behöva dra upp sina rötter igen när läget i hemlandet förändras. Med utgångspunkt i ett barnrättsperspektiv strider detta mot en av barnrättskonventionens grundprinciper, artikel 6, som slår fast att ”[a]lla barn har rätt till liv och utveckling”. De föreslagna förändringarna motverkar barns jämlika förutsättningar och påverkar deras rätt att skapa långvariga relationer till andra barn och till vuxna, så också deras möjligheter att känna trygghet och ha en fast punkt i tillvaron.

Formuleringarna i Tidöavtalet sätter också gränser för *vilka* barn som kan komma att innefattas, då det i direktivets syfte talas om vilka som kan komma i fråga för skydd, företrädesvis ”den som flyr Sveriges närområde”. Att hjälp främst ska erbjudas dem som geografiskt sett befinner sig nära överensstämmer inte med barnrättskonventionens andra artikel, som säger att ”[a]lla barn har samma rättigheter och lika värde”. Grundprincipen omfattar inte bara barnet självt. Barnet får inte heller särbehandlas på grund av föräldrars, vårdnadshavares eller andra familjemedlemmars etniska ursprung, tro, hudfärg och så vidare. Här bör det också poängteras att detta gäller alla barn som befinner sig i Sverige, oavsett medborgarskap eller legal status (Thorburn Stern 2020:56–58, jfr Leviner 2018). Principen om ickediskriminering finns inskriven i Sveriges grundlag (SFS 1974:152) och återfinns i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna genom exempelvis artikel 1, att alla människor är födda fria, artikel 2, som slår fast att ingen åtskillnad i rättigheter och friheter får göras utifrån exempelvis ras, hudfärg, språk eller religion, samt artikel 7, som behandlar allas likhet inför lagen och skydd mot diskriminering. Den återkommer också i Europakonventionen samt i EU-stadgan (Thorburn Stern 2020:51, 52). Det leder återigen till frågan om huruvida Sverige som land, utifrån de internationellt bindande traktat som landet har förbundit sig att följa, kan hävda att ett barn från exempelvis Ukraina har större rätt till beskydd än ett barn från exempelvis Syrien, vilket formuleringen ”för den som flyr Sveriges närområde” pekar mot.

Vår genomgång visar att samarbetsområdets syftes- och målformuleringar står i motsats till två av barnrättskonventionens ledande principer, vilket överensstämmer med forskning som påpekat att artikel 2 och 6 ofta prioriteras ned i sammanhang som gäller barn med migrationsbakgrund (Se Brittle & Desmet 2020). Med utgångspunkt i ett barnrättsperspektiv blir det tydligt att denna migrationspolitiska vändning kan komma att påverka barn på ett radikalt vis. Det är dock beroende av vilket motstånd

denna reform möter i Europadomstolen framöver – eller om Sverige tillträder barnrättskonventionens tredje tilläggsprotokoll, som stärker implementeringen av konventionen nationellt och ger barn i Sverige möjlighet att vända sig direkt till barnrättskommittén när deras rättigheter kränkts (Unicef 2019:3, 4). Vi befinner vi oss därmed i det som betecknats som ett spänningsfält mellan staters rätt till självbestämmande och barnets bästa (jfr Dane 2019).

Under rubriken ”Begränsning av vidarebosättning till Sverige” föreslås landet ta emot 900 kvotflyktingar per år under den kommande mandatperioden. Genom underlag från FN-organet UNHCR ska kvotflyktingarna väljas utifrån ”kriterier som ger en välgrundad prognos för god integration i det svenska samhället och i förhållande till svenska värderingar. Inom den ramen ska kvinnor och flickor samt utsatta grupper som HBTQ-personer prioriteras” (Sverigedemokraterna m.fl. 2022:35). Formuleringen om hur kvotflyktingar ska väljas ut visar att urvalskriterierna är givna redan på förhand. Med tanke på barnrättskonventionen ser vi den diskursiva förändringen som djupt problematisk, då barn riskerar att väljas bort även i kvotflyktingsförfarandet. Konventionen säger att barns rättigheter ska tillgodoses oavsett deras nationalitet, etnicitet eller sociala ursprung (se Unicef 2023). Här bör dock påpekas att ensamkommande barn sällan ingår i kvotflyktingsförfarandet, där i stället familjer står i fokus.

När barn nämns i det aktuella direktivet och i diskussionen om vilka kriterier kvotflyktingar ska väljas utifrån talas om könstillhörighet, och då gäller det flickor. En pojke från exempelvis Somalia riskerar här dubbel diskriminering, dels för att han tillhör en grupp som kan bedömas ligga alltför långt ifrån det svenska samhället och dess värderingar, dels för att han är just pojke. Flickor utmålas därmed som mer skyddsvärda än pojkar. Vi ser utpekandet av prioriterade grupper som exempel på en diskursiv svängning där vissa barn diskrimineras. Formuleringen rymmer å ena sidan en tanke om att skydda dem med minst rättigheter och möjligheter: kvinnor, flickor och utsatta grupper. Å andra sidan kan en kritisk läsning leda till misstanken att pojkar, som sedan växer upp till unga män, inte är önskvärda. Vi ser här likheter med den stigmatisering av icke-inhemska etniciteter som följde i spåren av den ökade migrationen till Europa och Sverige 2015 (Khayati 2017). Genom en språklig glidning blev barn till ungdomar för att sedan definieras som unga män vilka pekades ut som potentiellt hotfulla (Lems m.fl. 2020). På andra ställen i Tidöavtalet antas barn vara i behov av skydd, exempelvis mot hedersrelaterat våld, tvångsgifte, våld i familjen eller en kriminell livsstil, men i direktivet för samarbetsområdet ”Migration och integration” har kategorin barn inget utrymme. Detta stämmer väl överens med forskning som kommit fram till att de största utmaningarna som asylsökande barn ställs inför är att de osynliggörs som grupp och därmed riskerar att behandlas felaktigt (Pobjoy 2017, Daly m.fl. 2022).

Samtidigt har forskning visat att barns könstillhörighet inte tas upp som en aspekt av deras skyddsvärde i barnrättskonventionen. I stället benämns de i binära termer som både han och hon eller hans eller hennes. I de kompletterande texter som skrivits i syfte att uppdatera och handleda kring innehållet barnrättskonventionen är dock kön högst relevant, och oftast är det flickor som framhålls som utsatta och skyddsvärda i

olika sammanhang (se Frödén & Quennerstedt 2020:148). Forskning har också uppmärksammat hur flickors skyddsbehov ofta prioriteras i asylprocesser på bekostnad av pojkars, i stället för att maktförhållanden ses som komplexa och kontextuella, och hur så kallad västerländsk feminism har bidragit till detta (Wikström och Johansson 2013). Samtidigt visar kvantitativ forskning att ensamkommande flickor trots detta har svårare att få uppehållstillstånd (Hedlund m.fl. 2021).

Som forskare med fokus på normer och makt ställer vi oss också frågan vad som menas med den icke-problematiserade formuleringen ”svenska värderingar” och vad som legitimerat och banat väg för användningen av dessa ord. Vi tolkar det som en diskursiv glidning mot att kultur och etnicitet ses som förknippade med människors medfödda eller inneboende essenser. Då invandrade människor i ”Begränsning av vidarebosättning till Sverige” definieras som ett problem i stället för som en resurs, är det tydligt att talet om människor, och vilka som tillhör det svenska samhället, har förändrats. Detta asymmetriska synsätt, där skillnad görs mellan majoritetskulturen och dem som inte räknas in i den, kan betecknas som ett utslag av *kulturell rasism* (Wren 2001; Khayati 2017). Utmärkande för kulturell rasism är att européer ses som kulturellt överlägsna och att majoritetskulturen privilegieras, medan icke-inhemska kulturer och etniciteter utmålas som annorlunda och hotfulla (Barker 1981; Wren 2001; Khayati 2017). Med utgångspunkt i WPR-strategin ser vi flera tänkbara effekter av Tidöavtalets problembeskrivning (jfr Bacchi 2009; Bacchi & Goodwin 2016). Genom ett språkbruk som avhumaniserar människor riskerar även barn vilkas familjer har annat ursprung än svenskt eller barn som ser ”osvenska” ut att stigmatiseras och misstänkliggöras genom att deras ”annanhet” pekas ut.

En värdig och trygg barndom

I ”Migration och integration” initieras ett tillägg till en redan pågående utredning av förutsättningarna för ett ordnat initialt mottagande av asylsökande (Ju 2022:12). Bland annat vill Tidöpartierna att möjligheten att låta asylsökande vistas i transitcenter under hela asylprocessen, med vilka tvångsmedel och hur införandet av transitcenter förhåller sig till svenska grundlagar och Europakonventionen ska utredas. Även en kartläggning av hur andra länder i och utanför EU infört transitzoner förordas (Sverigedemokraterna m.fl. 2022:37). Vad utredningen ska komma fram till är givet på förhand: ”Utgångspunkten ska vara att hela asylprocessen ska ske i transitcenter och att asylsökande ska tillbringa hela handläggningstiden i transitcenter” (ibid.). Det saknas dock en motivering till behovet av och syftet med denna reform. Vilka områden som senare kom att fokuseras går att läsa i sin helhet i tilläggsdirektivet (Dir. 2023:126).

Barnrättskonventionens andra artikel handlar som vi nämnt tidigare om alla barns mänskliga rättigheter oavsett deras eller föräldrarnas ”ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, funktionsnedsättning, börd eller ställning i övrigt” (Unicef 2023), men de barn som hamnar i transitcenter gör det just på grund av sina föräldrars ursprung. I den långa versionen av konventionens sjätte artikel står det att konventionsstaterna har förbudit

sig att ”till det yttersta av sin förmåga säkerställa barnets överlevnad och utveckling” (Unicef 2023), och vi ställer oss frågande till om Sverige som land faktiskt till det yttersta av sin förmåga kan säkerställa dessa barns överlevnad och utveckling om transitcenter införs. Konsekvenserna av förslaget är att barn kan få tillbringa flera år av sin barndom i transitcenter, år då de borde få skapa relationer till andra barn, vara skolbarn, utforska sina omgivningar och leva ett normalt liv som inte bara handlar om att förvaras i väntan på ett beslut. Boendeformen påverkar barns möjligheter att knyta an till viktiga vuxna i omgivningen, då dessa i viss mån riskerar att bytas ut efter ett tag. Den begränsade rörelsefrihet som föreslås i Tidöavtalet påverkar likaså barns möjlighet att träffa sina släktingar. Det är inte heller säkert att dessa transitcenter innebär säkra livsvillkor och en trygg miljö för de barn som bor där, då forskning har visat att tryggheten för exempelvis nyanlända ensamstående kvinnor och deras barn kan påverkas markant av att bo tillsammans med okända män (Samzelius 2023; jfr Pelling 2023). I transitcenter riskerar barn att omges av vuxna som genomgått trauman eller som inte har barns bästa i åtanke.

Barnrättskonventionens tredje artikel säger att ”[b]arnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn”. I vår analys av Tidöavtalet ser vi inga tecken på att barns bästa finns med i beslutsunderlaget, då varken barn eller barnfamiljer nämns i tillägget till utredningen om transitcenter. Däremot har utfasningen av EBO-boenden till förmån för fler asylboenden behandlats i en statlig utredning, *En ny ordning för asylsökandes boende* (SOU 2022:64). BO har yttrat sig kring denna utredning med utgångspunkt i sitt uppdrag att företräda barns rättigheter utifrån barnrättskonventionen. Myndigheten påpekar att anläggningsboenden kan påverka barns trygghet, skolgång och fritid på ett negativt vis och poängterar att utgångspunkten för mottagandet av barn är att tiden i Sverige ska vara positiv, oavsett om barnet får uppehållstillstånd eller inte. Man konstaterar också ”att det är nödvändigt att lagstiftningsarbetet kompletteras med barnrättsliga analyser för att säkerställa att förslagen är förenliga med internationell rätt, inklusive barnkonventionen” (Barnombudsmannen 2023:2). Förslaget om transitcenter berör bland annat artikel 12, som säger att alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad (Unicef 2023). Trots att det finns många inarbetade strategier för att säkerställa att barn kommer till tals i asyl- och migrationsärenden (se Dane & Johansson Köves 2020), tas barns rätt att uttrycka sig i ärenden som rör dem, och hur det ska gå till om transitcenter införs, inte upp i förslaget.

En av WPR-strategins centrala frågor är vad som utelämnas när ett problem definieras (jfr Bacchi 2009). Inte någon form av barnkonsekvensanalys görs i samband med förslaget om transitboenden. För att kompensera det som utelämnas i förslaget bör dess möjliga konsekvenser för de barn som berörs utreds grundligt ur ett barnrättsperspektiv. På så vis vore det möjligt att mildra, och eventuellt helt neutralisera, konsekvenserna av ett illa förberett förslag.

Barns basala behov

I direktivet för samarbetsområdet ”Migration och integration” finns ett förslag om en ny ordning gällande informationsutbyte och anmälningsskyldighet, vilket formuleras på följande sätt: ”Kommuner och myndigheter ska vara skyldiga att informera Migrationsverket och Polismyndigheten när de kommer i kontakt med personer som vistas i Sverige utan tillstånd. Det innebär att myndigheter som en person kan komma i kontakt med får ett ansvar för att säkerställa personens lagliga rätt att vistas i Sverige” (Sverigedemokraterna m.fl. 2022:33). Det angivna syftet är att försvåra för människor att leva i landet utan tillstånd. I enlighet med WPR-strategin bör vi som forskare belysa konsekvenser av de förslag som förs fram i en specifik policy (se Bacchi & Goodwin 2016:20). Sett ur barnrättsligt perspektiv ser vi att denna nya ordning riskerar att kraftigt påverka tryggheten för barn inom denna grupp ”papperslösa” på så vis att deras rätt till skolgång inte tillgodoses och att deras möjligheter att ta del av sjukvård, tandvård och liknande inte kan säkerställas. Barns utveckling och mödrars hälsa riskerar också att påverkas genom att tillgången till mödravård och vård samt möjligheten att besöka barnavårds- och familjecentraler kraftigt begränsas. Detta sammantaget kan resultera i att blivande mödrar undviker att söka vård under graviditeten eller att föräldrar inte vågar söka vård då barnet behöver det, vilket i allra värsta fall kan leda till döden. Förslaget påverkar alltså direkt alla barns ”rätt till liv och utveckling”, så som den definieras i barnrättskonventionens artikel 6. Det innebär en juridisk perspektivförskjutning som, om det blir verklighet, kommer att förändra familjers och barns möjligheter att få sina basala behov uppfyllda. Det står att ”[d]et kan finnas situationer där en anmälan skulle strida mot ömmande värden, till exempel i sjukvården. Undantag från informationsplikten behöver därför utredas närmare” (Sverigedemokraterna m.fl. 2022:33). Frågan är hur ”ömmande värden” kan komma att definieras i det betänkande som läggs fram. Ytterligare en aspekt av anmälningsskyldigheten är att den kan förmodas påverka tilltron till svenska myndigheter på ett negativt sätt. En sådan minskad tilltro bland vissa grupper med utomeuropeiska rötter beskrivs i andra delar av Tidöavtalet som ett problem som behöver hanteras.

I ”Migration och integration” finns också olika förslag på ekonomiska incitament. Under rubriken ”Åtgärder för minskade tilldragningsfaktorer genom begränsade förmåner för icke-medborgare” föreslås en utredning som ska komma fram till ett förslag enligt ”principen att en nyanländ inte omedelbart ska kunna kvalificera sig till sociala förmåner och bidrag. Sådan kvalificering ska i stället ske gradvis. Detta ska dock vara resultatet av egen ansträngning, och inte enbart bosättning” (Sverigedemokraterna m.fl. 2022:42). Bland det som utredningen tänks beröra finns sådant som flera barnfamiljer tidigare har kunnat erhålla, såsom föräldrapenning, barnbidrag, bostadsbidrag och flerbarnstillägg, och fler bidrag föreslås nu förbindas med villkor. Vi konstaterar att familjens ekonomi är avgörande för barns trygghet och deras möjlighet att få sina behov tillgodosedda. Man kan utgå från att dessa förslag kommer att göra ekonomiskt utsatta barnfamiljers redan snäva ekonomiska situation ännu mer ansträngd. Ett alternativt sätt att tänka kring problemet vore att trygga dessa barnfamiljers ekonomi.

Det skulle ligga mer i linje med barnrättskonventionen, då barns basala behov skulle tillgodoses, och det skulle också främja integrationen och målet om jämlika villkor för alla barn.

Vid en noggrann läsning av Tidöavtalet framgår det att många av de förslag som läggs fram under avsnittet ”Migration och integration” tänks verka avskräckande på personer som funderar på att ta sig till Sverige, bland annat förslagen som rör ekonomiska incitament. Särskilt tydligt blir detta i de formuleringar som rör möjligheten till familjeåterförening, som inte ska ”vara mer långtgående än vad som är föreskrivet som miniminivå för olika anknytningskategorier”. Om anhöriginvandringen till personer med uppehållstillstånd i landet sägs det att den inte ska ”tillåtas till en vidare krets eller med mer generösa villkor än vad som följer av EU-rätten” (Sverigedemokraterna m.fl. 2022:34). När det gäller förslaget som handlar om att utreda på vilka villkor ”befintliga permanenta uppehållstillstånd ska kunna omvandlas” (ibid.:34) ser vi att villkoren för barn kommer att bli osäkra, inte bara för dem som befinner sig i asylprocesser. Även barn som rotat sig och trott att de ska växa upp här kan drabbas hårt. Utifrån WPR-strategin förväntas forskaren komma med alternativa lösningar, och i en tid av ökat utanförskap, minskad tilltro till samhället och stora problem som direkt berör och drabbar barn och ungdomar så borde lösningen vara att öka känslan av trygghet, framtidstro och tillhörighet hos barn och unga. I stället bidrar Tidöavtalet till att öka deras känsla av otrygghet och polarisering.

Integration eller kontroll

De exempel som vi hittills har tagit upp från direktivet för migration och integration har till syfte att begränsa invandringen till Sverige, öka incitamenten till återflyttning och minska möjligheterna att befinna sig i landet utan uppehållstillstånd eller medborgarskap. Med andra ord handlar de flesta förslagen om att påverka *migrationen*, men mer sällan om att förbättra *integrationen*. Under rubriken ”Ökade integrationsmöjligheter för de yngsta barnen” återfinns dock ett förslag som handlar om tidiga insatser gällande små barns språk. Detta formuleras på följande sätt: ”Insatser ska genomföras för att öka samhällets kontaktyta i förhållande till små barn och deras familjer i utsatta områden. Inom ramen för insatserna ska bl.a. utökade program hos BVC och obligatorisk språkscreening på BVC genomföras. Språkförskola för barn i utsatta områden och för nyanlända barn i övrigt ska också övervägas” (Sverigedemokraterna m.fl. 2022:47). Formuleringarna visar att Tidöavtalet utgår från en bristdiskurs, där familjer i utsatta områden inte bedöms ha tillräckliga resurser för att tillgodose barns språkliga utveckling. I stället framhålls de verksamheter som förknippas med ”samhällets kontaktyta”, det vill säga språkförskola och BVC, som lösningen på de identifierade bristerna. Det går att utläsa att BVC får en utökad kontrollfunktion genom de utökade programmen och att de ska genomföra den tänkta språkscreeningen vid två års ålder. Det sägs inte hur detta förhåller sig till de BVC-besök som redan erbjuds, däribland 2,5-årsbesöket där barns språk- och talutveckling följs upp. En annan fråga som uppstår är graden av frivillighet. Hur evidensbaserat förslaget med språkscreening är, och vilken forskning

förslaget lutar sig mot, går inte heller att utläsa. Det går därför att fråga sig hur förslaget med språkförskola kan bidra till en förändring, då barns språkutveckling redan utgör en stor del av förskolans verksamhet. I *Läroplan för förskolan: Lpfö 18* pekas språk, lärande och identitetsutveckling ut som nära sammanhängande, och i förskolans uppdrag ingår att stimulera barns språkutveckling och kommunikation genom exempelvis högläsning ur och samtal om böcker och andra texter samt stimulerande språkmiljöer (Skolverket 2018:8). I förskolans läroplan sägs också: ”Barn med annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål” (Skolverket 2018:9). Då förslaget ”Ökade integrationsmöjligheter för de yngsta barnen” hakar i redan existerande fungerande verksamheter, skulle det kunna utläsas som ett sätt att antingen få kontroll över dem som pekas ut som problemet, det vill säga vårdnadshavare i utsatta områden, eller som ett utspel som visar på handlingskraft snarare än en strävan att främja barns bästa. Med det sagt är detta ett av få förslag inom direktivet som kan antas syfta till att ge barn likvärdiga villkor. Därmed ligger det i linje med barnrättskonventionens artikel 2, som säger att ”[a]lla barn har samma rättigheter och lika värde”, och artikel 6, som slår fast att ”[a]lla barn har rätt till liv och utveckling”.

Enligt Bacchi (2009) bör forskaren fundera på om det finns alternativa lösningar på problemet, och här skulle likvärdig förskola med mer resurser, mindre barngrupper och fler utbildade förskollärare kunna utgöra en möjlig lösning. Att BVC ska utföra språkscreening vid två års ålder bör utläsas som en kartläggning, och konkreta förslag om hur kartläggningen ska främja barns språkutveckling saknas. Här hade förslaget kunnat fokusera resurser till redan existerande verksamheter som erbjuder ett vidare sammanhang och stöttning till familjer som behöver det, som exempelvis familjecentraler. Dessa hade kunnat spela en viktig roll, då de fungerar som mötesplatser som samlar viktiga funktioner såsom BVC men också kan inkludera exempelvis mödrhälsovård, socialtjänst och öppen förskola. Mer fokus på de stödjande kontaktytor som redan finns – och mindre kontroll – hade kunnat utgöra en möjlig åtgärd för att tillgodose alla barns rätt till utveckling och främja deras likvärdiga förutsättningar.

Diskussion

Vi har i denna text frågat oss hur Tidöavtalet överensstämmer med barnrättskonventionens utgångspunkter om barn som rättighetsbärare samt med dess fyra ledande principer. Vi kommer nu att föra en övergripande diskussion om barnets bästa med tanke på Tidöavtalets förslag i avsnittet ”Migration och integration”. Forskning som fokuserar barnrättskonventionen behöver hantera ett normativt kontra ett kritiskt perspektiv (Quennerstedt 2013; Reynaert m.fl. 2009). WPR-strategin är i grunden en normativ agenda som ställer sig på de utsattas sida genom att förutsätta att vissa problembeskrivningar gynnar medlemmar av vissa grupper på bekostnad av andra (Bacchi 2009:44; Tawell & McCluskey 2022:138). Vi har i denna artikel försökt att hitta en balans mellan dessa perspektiv. I enlighet med WPR-strategin har vi visat hur Tidöpartierna har pekat ut den tidigare migrations- och integrationspolitiken som

bekymmersam och hur de förslag som läggs fram i Tidöavtalet presenteras som de enda lösningarna på den problematiken. Vi har analyserat vilka diskursiva strategier som används för att motivera de politiska förändringar som föreslås i avtalet, samtidigt som vi har visat hur de förslag som läggs fram skulle påverka barns faktiska omständigheter här och nu, där ett förändrat språkbruk kan leda till både diskriminering och rasism. Tidöavtalet kan även påverka barn på längre sikt och förebåda senare förändringar, exempelvis inom lagstiftningen. I WPR uppmärksammas även det som inte sägs, som ibland kan vara mer betydelsefullt än det som verbaliseras. Vi har därför analyserat tystnaderna, och behovet av en barnkonsekvensanalys uttalas ingenstans i avtalets direktiv om ”Migration och integration”.

Barnrättskonventionens tredje artikel tjänar som utgångspunkt för hur konventionen bör läsas som helhet: ”Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa” (Unicef 2023). Vi har visat att flera av de förslag som läggs fram påverkar grundläggande faktorer som utmärker en normal barndom, exempelvis rätten att gå i skolan och möjligheten att skapa relationer till klasskompisar och vänner, och att detta innebär en begränsning i barns rörelsefrihet och integritet. Ett tydligt exempel är förslaget om informationsutbyte och anmälningsplikt. Även förslaget om transitboenden skulle innebära en sårbar situation för barn genom att beröva dem rätten till ett eget hem, samtidigt som det skulle inskränka vårdnadshavares möjligheter att kontrollera vilka vuxna som omger barnet. Även förslagen som syftar till att öka återvandringen samt minska möjligheterna av familjeinvandring skulle få konsekvenser för många barn. Att föreslå alternativa tolkningar och lösningar är i enlighet med WPR (se Bacchi 2009:XII). Ett tryggt boende, möjlighet till skolgång och tillgång till tand- och sjukvård, en förutsägbar vardag, en meningsfull fritid och möjligheten att röra sig fritt i samhället måste ingå i varje uppfattning om barnets bästa och utgör därmed ett fullt tänkbart och genomförbart alternativ till det som föreslås.

Vi har visat hur den politik som presenteras i Tidöavtalet i ett flertal fall strider mot barnrättskonventionens fyra grundläggande principer och hur den inte speglar en strävan att tillgodose barnets bästa. Trots att partierna bakom Tidöavtalet säger sig vilja öka tryggheten är vår analys att otryggheten kommer att öka för vissa grupper av barn och att detta i sig motverkar barns bästa på ett genomgripande sätt. Utifrån WPR-strategin ser vi också att de konsekvenser som förslagen kan få för barn konsekvent utelämnas i Tidöavtalet. Vi tolkar detta som att barns rättigheter prioriteras ner alltmedan andra mål prioriteras upp, och att synen på barn och hur en god barndom bör se ut är under omförhandling. Detta kan ses som ett tydligt exempel på hur barns rättigheter hela tiden omförhandlas i tids- och platsbundna diskurser (jfr Hägglund & Thelander 2011). Med utgångspunkt i barnets bästa ser vi inte att Tidöpartiernas reformer innefattar lämpliga lagstiftningsåtgärder och administrativa åtgärder som garanterar barnet det beskydd och den omvårdnad som behövs för dess välfärd så som dessa definieras i barnrättskonventionen. Samtidigt har det poängterats att portalprincipen om barnets bästa tillåter att andra intressen prioriteras. Om exempelvis

målet är att reglera invandringen, kan detta bedömas som viktigare än att ta hänsyn till barnets bästa (Dane 2019:3). Förändringar inom migrationsfältet omförhandlar Sveriges internationella roll i arbetet med att värna barns rätt till beskydd och innebär omvälvande förändringar för en del barn som redan befinner sig inom Sveriges gränser. Det går här att tala om en trippeldiskriminering utifrån ålder, kön och härkomst, då vissa barn helt osynliggörs.

Tidöavtalet som nationalistiskt projekt

Att en förutsättning för Tidöavtalet är att Sverigedemokraterna får politiskt utrymme och mandat att påverka politiken har betydelse för de formuleringar som partierna enats om, då Sverigedemokraterna är ett parti vars politik till stor del handlar om att åstadkomma en åtstramad migrationspolitik. I motsats till situationen på 1990-talet, då de etablerade partierna inte ville förknippas med Ny Demokratis främlingsfientliga retorik, trots att de i stort sett var överens om att begränsa migrationen (jfr Abiri 2000:17–19), kännetecknas dagens situation av att Sverigedemokraterna förflyttat positionerna för hur det talas om migration bland partierna i regeringsställning. Ordet integration används nästan helt uteslutande på tal om den invandrades ansvar och utifrån hans eller hennes möjligheter eller svårigheter att integreras, medan konkreta handlingsåtgärder helt saknas. Vår analys av direktivet ”Migration och integration” visar att Tidöavtalet utgår från ideologiska tankar om att majoritetsbefolkningen har företräde till samhällets resurser. De som inte ingår i majoritetsbefolkningen pekas ut som hot mot dessa tillgångar (jfr Kazemi 2021:127). En möjlig tolkning är då att integration inte längre betraktas som ett samhällsansvar, utan mer som ett personligt ansvar (jfr Dahlstedt m.fl. 2024). Tidöavtalets tystnad om integration innebär att man fråntar sig ansvar för integrationsfrågor under den rådande mandatperioden.

Genom att använda ett språkbruk som vidgar avståndet till människor från andra delar av världen ökar också avståndet mellan dem som räknas in i den egna gruppen och dem med annan etnisk och kulturell bakgrund (se Wren 2001; Khayati 2017). Dessa aspekter blir tydliga redan i själva syftesformuleringen, där det slås fast att de som kommer till Sverige ska ”ta ansvar för att bli en del av det svenska” och att skydd endast ska erbjudas ”den som flyr Sveriges närområde”. Vi ser också att ståndpunkten att asyllagstiftningen ska läggas på en miniminivå i förhållande till internationella lagar och åtaganden upprepas på flera ställen i direktivet om migration och integration. Detta pekar mot att Tidöpartierna inte heller anser att landet har något långtgående ansvar för barn i andra länder, trots att Sverige förbundit sig att följa internationell lagstiftning och internationellt juridiskt bindande traktat. Vår analys av ”Migration och integration” leder oss till två slutsatser: dels att Tidöavtalet utgår från ett i grunden nationalistiskt projekt, dels att de förändringar som föreslås grundas i en kulturell rasism (jfr Wren 2001). Kulturell rasism bygger på en syn på nationer som kulturella enheter, där föreställningen om de kulturella skillnaderna rättfärdigar uppfattningen att samhällen mår bäst av att hållas stängda (Barker 1981; Wren 2001; Khayati 2017). Den kulturella rasismen kan placeras in i en nationalistisk ideologi, där kulturell ho-

mogenitet premieras på bekostnad av dem som inte passar in och där kulturella gränser dras mot de ”andra” (Wren 2001:141). Det avståndsvidgande språkbruket återfinns bland annat i förslaget om att omvandla människors befintliga permanenta uppehållstillstånd, men också i de förslag som rör ekonomiska incitament och återvandring.

Med utgångspunkt i antagandet att mänskliga rättigheter, däribland barns mänskliga rättigheter, är under ständig omförhandling, går det att dra slutsatsen att barn kommer att drabbas av den kulturella rasism som Tidöavtalet innebär. Även Rädda Barnen uppmärksammar detta, och drar slutsatsen att Tidöavtalet innebär en ”praktisk politik som gör skillnad på barn och barn, vilket leder till direkta konsekvenser för barn, såväl i enskilda fall som strukturellt. Barn blir utsatta för stigmatisering och diskriminering utifrån den praktiska politik som förs, och Rädda Barnen befarar en känsla av större utanförskap hos vissa grupper av barn, en högre polarisering bland allmänheten och en större känsla av ’vi och dom’” (Rädda Barnen 2023:8).

WPR är en metod för att systematiskt och kritiskt ifrågasätta förgivettagna antaganden som ligger till grund för politiska förslag, då dessa antaganden har betydelse för hur problemet presenteras och förpackas i text och tal (jfr Bacchi 2009:XV). Genom att visa att formuleringar i Tidöavtalet innefattar tankar om nationalism och kulturell överlägsenhet, förpackade som politisk policy, kan vi som forskare ifrågasätta giltigheten av de antaganden som ligger till grund för beskrivningen av problemet (Bacchi 2009:44). Tidöavtalet har bidragit till att förflytta det politiska samtalet, som tidigare rymde tankar om solidariska handlingar gentemot medmänniskor från andra länder och en vilja att inkludera dem i samhället, till en mer pragmatisk hållning där känslor inte ska stå i vägen för möjligheten att åstadkomma en reell förändring. Vi forskare kan också störa det som utpekats som de enda lösningarna på problemet – att minimera migrationen, förbinda medborgarskapet med villkor och kraftigt begränsa immigranternas basala rättigheter – genom att påminna om att de mänskliga rättigheterna gäller alla människor, liksom det heter i barnrättskonventionen att ”[a]lla barn som befinner sig i Sverige har samma rättigheter utan åtskillnad [...] oavsett om ett barn är medborgare, har tillfälligt uppehållstillstånd, är asylsökande, EU-medborgare eller vistas i Sverige utan tillstånd” och att stat, regioner och kommuner är ålagda att säkerställa de rättigheter barnet har enligt konventionen (Barnombudsmannen 2021).

Epilog

Att analysera ett policydokument knutet till ett politiskt landskap i rörelse kräver uppmärksamhet på händelseutvecklingen och en del omtagningar. Under tiden som vi skrivit den här texten har Tidöpartierna börjat omsätta avtalets förslag i politisk handling, vilket har börjat påverka människors liv, vuxnas såväl som barns. Vissa av de förändringar som Tidöpartierna prioriterar har mött stort motstånd. Särskilt har frågan om kommuners och myndigheters informationsutbyte och anmälningsplikt då de kommer i kontakt med människor som inte har tillstånd att befinna sig i landet, så kallade papperslösa, ifrågasatts. Förslaget har drivits hårt från regeringens sida, men har av kritikerna kommit att kallas ”angiverilagen”. Detta har lett till massiva

protester och upprop, särskilt bland de yrkesgrupper som förväntas anmäla exempelvis sina patienter, skolelever eller klienter. Även hela regioner och kommuner har redan på förhand beslutat att undanta sina offentliganställda från plikten. Vissa förändringar har skett under tystare former och har inte uppmärksammats i lika stor utsträckning. En är dem är de återvändandecenter som Migrationsverket har öppnat på regeringens uppdrag. Centren är till för dem som enligt beslut ska lämna Sverige eller Schengen och innefattar även barnfamiljer som tidigare bott i Migrationsverkets boenden (Migrationsverket 2024).

Forskning har påpekat att barnrättskonventionen behöver inlemmas i de strukturer som samhället kommit överens om för att verkställas fullt ut, exempelvis genom att implementeras i nationell lagstiftning och omsätts i olika regelverk, styrdokument och verksamheter som berör barn (jfr Smith 1998; Reynaert m.fl. 2009). I det att barnrättskonventionen inkorporerades i svensk lagstiftning 2020 tog Sverige ännu ett steg mot att erkänna barns rättigheter som lika viktiga som vuxnas. Mot den bakgrunden är det anmärkningsvärt att en överenskommelse som Tidöavtalet formulerades blott två år efter det att barnrättskonventionen blev en del av svensk lagstiftning. I den uppföljande barnrättspolitiska analys av den praktiska politik som förts under Tidöavtalets första år uttrycker Rädda Barnen stor oro för att ”flera åtgärder som regeringen har vidtagit under året kan leda till multipla rättighetskränkningar. Det gäller både åtgärderna var för sig, men än större komplexitet följer av att se alla åtgärderna sammantaget”. Organisationen påpekar också att ”[n]är ett barn inte kan utöva en rättighet, blir det en kvasirättighet. Det innebär att rättigheten finns på pappret, men att den inte kan utövas i praktiken. Detta är i strid med grundläggande principer om mänskliga rättigheter och även statens roll att respektera, främja, skydda och uppfylla dessa” (Rädda Barnen 2023:5, 6).

I en tid av ökad oro i vår omvärld ställer vi oss högst tveksamma till att barns bästa beaktas vid alla de åtgärder som rör barn och deras familjer i Tidöavtalet. Vår analys har snarare visat att Tidöavtalet verkar i motsatt riktning för de barn som berörs och att barnrättsperspektivet har en undanskymd roll i de reformer som nu införs i rask takt utan fördjupade barnkonsekvensanalyser. Barns rättigheter blir då mer av just en kvasirättighet. I enlighet med WPR-strategin, där alternativa lösningar bör föreslås, ser vi dock ett hopp i det motstånd som en del av reformerna mött bland anställda och verksamheter som möter människor i migrationsprocesser. Vi hyser också tillit till att dessa barns rättigheter bevakas i de olika instanser och verksamheter där barn bemöts och att de lagar, regelverk och styrdokument som reglerar folkrättsliga och barnrättsliga frågor efterlevs. Även forskningen kan bidra genom att problematisera hur barnrättsperspektivet beaktas i migrationspolitiska förändringar, belysa hur diskurser om vissa grupper i samhället är under förändring och visa vilka negativa konsekvenser detta kan få för barn som inte räknas som en del av majoritetssamhället. I likhet med Thorburn Stern (2019) ser vi ökad kunskap om barns rättigheter så som *mänskliga rättigheter* som en tänkbar väg framåt. Detta alternativ utesluter möjligheten att ständigt nedprioritera barns rättigheter och försvarar strategier som gör skillnad mellan olika barn.

Tack till personer och institutioner som bidragit

Vi vill tacka våra kollegor i nätverket BIG, Barnkulturforskning i Göteborg, för läsning och tankar längs vägen mot en färdig artikel. Vi vill rikta ett särskilt tack till Ylva Ågren i BIG för hennes kloka påpekanden.

Referenser

- Abiri, E. (2000) "The changing praxis of 'generosity'. Swedish refugee policy during the 1990s", *Journal of Refugee Studies* 13 (1):11–28. <https://doi.org/10.1093/jrs/13.1.11>
- Ascher H. & Wahlström Smith, Å. (2016) "Bli inte hopplösa." *En studie om vardagsstrategier hos barn på flykt i en papperslös situation*, slutrapport. Göteborg: Stiftelsen allmänna barnhuset, Göteborgs universitet, Sahlgrenska akademien, Västra Götalandsregionen.
- Bacchi, C. (2009) *Analysing policy. What's the problem represented to be?* Frenchs Forest: Pearson Australia.
- Bacchi, C. & Goodwin, S. (2016) *Poststructural policy analysis: A guide to practice*. New York: Palgrave Macmillan.
- Barker, M. (1981) *The new racism. Conservatives and the ideology of the tribe*. London: Junction Books.
- Barnombudsmannen (2017) "Vi lämnade allting och kom hit." *Röster från barn och unga på flykt*. https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument/publikationer/vi_lamnade_allting_och_kom_hit_barnombudsmannen_2017.pdf
- Barnombudsmannen (2021) *Det här är barnkonventionen*. <https://www.barnombudsmannen.se/barnkonventionen/om-barnkonventionen/?currentCategories=>
- Barnombudsmannen (2023) *Remissvar. En ny ordning för asylsökandes boende*, Dnr: BO 2023–0097. <https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument/remissvar/en-ny-ordning-for-asylsokandes-boende.pdf>
- Brittle, R., & Desmet, E. (2020) "Thirty years of research on children's rights in the context of migration. Towards increased visibility and recognition of some children, but not all?", *The International Journal of Children's Rights* 28 (1):36–65. <http://dx.doi.org/10.1163/15718182-02801008>
- Börjesson, M. (2003) *Diskurser och konstruktioner – en sorts metodbok*. Lund: Studentlitteratur.
- Civil Rights Defenders (2022) *Tidögranskningen. En rättighetsbaserad granskning av Tidöavtalet*. Stockholm: Civil Rights Defenders. https://crd.org/wp-content/uploads/2022/10/Civil-Rights-Defenders_Tidogranskningen.pdf
- Dahlstedt, M., Gruber, S. & Rydell, M. (2024) "Inkluderingens banor. En longitudinell studie av skyddsökande människors levda erfarenheter i migrationens Sverige", *Sociologisk Forskning* 61 (2):171–191. <https://doi.org/10.37062/sf.61.25711>
- Daly, A., Thorburn Stern, R. & Leviner, P. (2022) "UN Convention on the rights of the child, article 2 and discrimination on the basis of childhood. The crc paradox", *Nordic Journal of International Law* 91:419–452. <https://doi.org/10.1163/15718107-91030007>

- Dane, L. (2019) *Den reglerade invandringen och barnets bästa. Barns rätt till familjeliv och privatliv enligt barnkonventionen, Europakonventionen, EU-rätten och svensk utlänningslagstiftning*. Stockholm: Stockholms universitet.
- Dane, L. & Johansson Köves, A. (2020) "Barns rättigheter i migrationsprocessen", 301–330 i K. Åhman, P. Leviner & K. Zillén (red.). *Barnkonventionen i praktiken. Rättsliga utmaningar och möjligheter*. Stockholm: Norstedts Juridik.
- SOU (2022:64) *En ny ordning för asylsökandes boende*. Delbetänkande av Utredningen om ett ordnat initialt mottagande av asylsökande. <https://www.regeringen.se/contentassets/f171efbf1b4b4210b40bf935d1e2168f/en-ny-ordning-for-asylsokandes-boende-sou-2022-64.pdf>
- Dir. (2023:126) *Tilläggsdirektiv till Utredningen om stärkt återvändandeverksamhet Ju 2022:12*. Stockholm: Justitiedepartementet. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/2023/08/dir.-2023126>
- Frödén, S. & Quennerstedt, A. (2020) "The child as a gendered rights holder", *Childhood* 27 (2):143–157. <https://doi.org/10.1177/0907568219886641>
- Grahn-Farley, M. (2019) *Barnkonventionen: En kommentar*. Lund: Studentlitteratur.
- Hedlund, D. (2015) "'Beard boys': Standing in the way of a transformation of the self", 83–94 i C. Hällgren, E. Dunkels & G-M. Frånberg (red.) *The Invisible Boy. The making of contemporary masculinities*. Umeå: Umeå universitet.
- Hedlund, D. (2018) *Ensamkommande barn och ungdomar. En introduktion till samhällskontext, forskning och ramverk*. Stockholm: Gleerups.
- Hedlund, D. Salmonsson, L. & Sohlberg, T. (2021) "Unaccompanied girls with precarious odds", *Journal of refugee studies* 34 (4):3871–3887. <https://doi.org/10.1093/jrs/feaa101>
- Helander, K. och Leviner, P. (2019) "Inledning och övergripande reflektioner om bokens tema", 11–18 i K. Helander & P. Leviner (red.) *Barn, migration och integration i en utmanande tid*. Ragulka press.
- Herz, M. & Lalander, P. (2019) *Rörelser, gränser och liv. Att lyssna till de unga som kom*. Lund: Studentlitteratur.
- Häggglund, S. & Thelander, N. (2011) "Children's rights at 21: Policy, theory, practice. Introductory remarks", *Education Inquiry* 2 (3):365–372. <https://doi.org/10.3402/edui.v2i3.21988>
- Häggglund, S. (2018) "Barns och ungas rättigheter", 77–90 i E. Sorbring & T. Johansson (red.) *Barn och ungdomsvetenskap: grundläggande perspektiv*. Stockholm: Liber.
- Josefsson, J. (2022) "Lyssnandets politik: Barns och ungas politiska representation i en tid av restriktiv migrationspolitik", *Statsvetenskaplig tidskrift* 124 (2):399–419.
- Ju (2022:12) *Utredningen om stärkt återvändandeverksamhet*. Stockholm: Justitiedepartementet. Utredningen om stärkt återvändandeverksamhet (Ju 2022:12) (Kommittéberättelse Ju 2022:12 utredningen, se dir. 2022:91, dir. 2023:126 och dir. 2024:54) | Sveriges riksdag
- Karlsson, S. (2022) "'Flyktingkrisen' ur ett barnperspektiv. Att lyssna på yngre barn i det svenska asylmottagandet", *Barn* 40 (3):55–69. <https://doi.org/10.23865/barn.v40.5074>

- Kazemi, B. (2021) "Ensamkommande barn och unga i svensk lagstiftning", 127–142 i T. Elsrud, S. Gruber & A. Lundberg (red.) *Rättssäkerheten och solidariteten – vad hände? En antologi om mottagande av människor på flykt*. Linköping: Linköpings universitet, Asylkommissionen.
- Khayati, K. (2017) "Stigmatisering och rasism i det svenska migrationssamtalet och det diasporiska motståndet", *Sociologisk Forskning* 54 (1/2):11–30. <https://doi.org/10.37062/sf.54.18203>
- Lems, A., Oester, K. & Strasser, S. (2020) "Children of the crisis. Ethnographic perspectives on unaccompanied refugee youth in and en route to Europe", *Journal of Ethnic and Migration Studies* 46 (2):315–335. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2019.1584697>
- Leviner, P. (2018) "Våra barn och andras ungar: om solidaritet och (o)likabehandling av barn i det svenska välfärdssystemet", 94–131 i T. Erhag, P. Leviner & A-S. Lind (red.) *Socialrätt under omvandling. Om solidaritet och välfärdsstatens gränser*. Stockholm: Liber.
- Lind, J. (2017) "The duality of children's political agency in deportability", *Politics* 37 (3):288–301. <https://doi.org/10.1177/02633957166665391>
- Lindkvist, L. (2018) "Rights for the world's children: Rädda Barnen and the making of the UN convention on the rights of the child", *Nordic Journal of Human Rights* 36 (3):287–303. <https://doi.org/10.1080/18918131.2018.1522772>
- Osborne, T. (1997) "Of health and statecraft", 173–188 i A. Petersen & R. Bunton (red.) *Foucault, health & medicine*. New York: Routledge.
- Ottosson, L., Eastmond, M. & Cederborg, A-C. (2017) "Assertions and aspirations. Agency among accompanied asylum-seeking children in Sweden", *Children's Geographies* 15 (4):426–438. <https://doi.org/10.1080/14733285.2016.1271941>
- Pelling, L. (2023) *Integrationens slut – en analys av Tidöavtalet*. Stockholm: Arena Idé.
- Pobjoy, J. (2017) *The child in international refugee law*. Cambridge/New York: Cambridge University Press.
- Ponnert, L. & Sonander, A. (2019) "Om barnkonventionen och dess utveckling i Sverige", 35–60 i L. Ponnert & A. Sonander (red.) *Perspektiv på barnkonventionen. Forskning, teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Quennerstedt, A. (2013) "Children's rights research moving into the future. Challenges on the way forward", *The International Journal of Children's Rights* 21 (2): 233–247. <https://doi.org/10.1163/15718182-02102006>
- Prop. (2017/18:186) *Inkopporering av FN:s konvention om barnets rättigheter*. Stockholm: Socialdepartementet.
- Reynaert, D., Bouverne-de Bie, M. & Vandeveld, S. (2009) "A review of children's rights literature since the adoption of the United Nations convention on the rights of the child", *Childhood* 16 (4):518–534. <https://doi.org/10.1177/0907568209344270>
- Rädda Barnen (2022) *Tidöavtalet och barnrätten – en översiktlig analys*. tidoavtalet-och-barnratten_web.pdf (raddabarnen.se)
- Rädda Barnen (2023) *Ett år med Tidöavtalet – En barnrättspolitisk analys av den*

- praktiska politiken*. <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/ett-armed-tidoavtalet-en-barnrattspolitisk-analys-av-den-praktiska-politiken/>
- Samzelius, T. (2023) *Starka mammor – trygga barn. En rapport om asylsökande och nyanlända ensamstående mammors situation i Sverige*. Rädda Barnen. <https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/Starka-mammor-trygga-barn-En-rapport-om-asylsokande-och-nyanlanda-ensamstaende-mammors-situation-i-Sverige.pdf/>
- SFS (1974:152) *Kungörelse om beslutad ny regeringsform*. Stockholm: Justitiedepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/kungorelse-1974152-om-beslutad-ny-regeringsform_sfs-1974-152/
- SFS (2005:429) *Lag om god man för ensamkommande barn*. Stockholm: Justitiedepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2005429-om-god-man-for-ensamkommande-barn_sfs-2005-429/
- Smith, A. (2007) "Children and young people's participation rights in education", *International Journal of Children's Rights* 15 (1):147–164. <https://doi.org/10.1163/092755607X181739>
- Stretmo, L. (2014) *Governing the unaccompanied minor – media, policy and practice*. Göteborg: Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap, Göteborgs universitet.
- Sundhall, J. & Hillén, S. (2024) "The punishable child in Sweden. The Tidö agreement from a children's rights perspective", *Social Sciences* 13 (4):215–226. <https://doi.org/10.3390/socsci13040215>
- Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna & Liberalerna (2022) *Tidöavtalet: Överenskommelse för Sverige*. [tidoavtalet-overenskommelse-for-sverige-slutlig.pdf](https://www.tidoavtalet-overenskommelse-for-sverige-slutlig.pdf) (liberalerna.se)
- Tawell, A. & McCluskey, G. (2022) "Utilising Bacchi's what's the problem represented to be? (WPR) approach to analyse national school exclusion policy in England and Scotland: a worked example", *International Journal of Research & Method in Education* 45 (2):137–149. <https://doi.org/10.1080/1743727X.2021.1976750>
- Thorburn Stern, R. (2019) "Om barn som migranter och som barn" 159–172 i K. Helander & P. Leviner (red.) *Barn, migration och integration i en utmanande tid*. Ragulka press.
- Thorburn Stern, R. (2020) "Skydd mot diskriminering", 51–71 i K. Åhman, P. Leviner & K. Zillén (red.) *Barnkonventionen i praktiken. Rättsliga utmaningar och möjligheter*. Stockholm: Norstedts Juridik.
- Unicef (2019) *Barnkonventionens tredje tilläggsprotokoll. En individuell klagomekanism för barn*. <https://unicef.se/press-och-media/rapporter-och-publikationer/barnkonventionens-tredje-tillagsprotokoll>
- Unicef (2023) *Läs hela barnkonventionen*. <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten>
- Wahlström Smith, Å. (2018) "'Hiding in plain sight.' Daily strategies and fear management among undocumented refugee children in Sweden", *Journal of Refugee Studies* 31 (4):588–604. <https://doi.org/10.1093/jrs/fex046>

- Wikström, H. & Johansson, T. (2013) "Credibility assessments as 'normative leakage' Asylum applications, gender and class", *Social Inclusion* 1 (2):92–101. <https://doi.org/10.17645/si.v1i2.115>
- Wren, K. (2001) "Cultural racism: something rotten in the state of Denmark?", *Social & Cultural Geography* 2 (2):141–162. <https://doi.org/10.1080/14649360120047788>
- Åhman, K., Leviner, P. & Zillén, K. (red.) (2020) *Barnkonventionen i praktiken: rättsliga utmaningar och möjligheter*. Stockholm: Norstedts Juridik.

Författarpresentation

Sandra Hillén, fil. dr. i etnologi, är verksam som universitetslektor vid förskollärarytbildningen på Högskolan i Borås. Hennes forskningsintressen rör frågor om barns rättigheter och deras delaktighet i samhället samt barns tillgång till kultur.

Jeanette Sundhall, fil. dr. i genusvetenskap, arbetar som universitetslektor i kulturvetenskaper vid Göteborgs universitet. Hennes forskning rör ålder, barns rättigheter och vuxenhetsnormer.

Sandra Hillén
Högskolan i Borås
501 90 Borås
sandra.hillen@hb.se